

KAKO NAJ SE SLOVENCİ RAVNAJO V NEDELJO, 25. MAJA**SKSZ in SNS slovenskim volivcem**

Zaradi politične važnosti nedeljskih državnozbornih volitev prinašamo na uvodnem mestu proglas Slov. kršč. soc. zveze in Skupine neodv. Slovencev našim volivcem, ki se glasi:

»Vodstvu Slov. kršč. soc. zveze in Skupine neodvisnih Slovencev sta se 16. maja sestali v Trstu, da zavzmeta dokončno stališče do volitev v rimski parlament, ter sporočata tukajšnjim Slovincem naslednje:

Najprej ugotovljata, da se godi slovenski narodni manjšini, živeči pod Italijo, težka krivica, ker ji država ni zajamčila z zakonom lastnega zastopništva v parlamentu, kot je storila s Francozi v Dolini Aoste, katerim pritičeta en poslanec in en senator brez ozira na število oddanih glasov. Ta neenakopravnost med manjšinami v isti državi se mora čimprej odpraviti.

S tem da Italija ni zagotovila naši manjšini lastnega parlamentarnega zastopništva, je primorala Slovence, da glasujejo za italijanske stranke, ali pa oddajo prazne glasovnice.

Prva naša misel je bila, da je najbolj pametno, ako nastopimo skupno s tržaškimi neodvisneži, ker je med njimi zelo mnogo Slovencev in ker so vselej brez pridržkov priznavali slovenskemu prebivalstvu popolno narodno enakopravnost z Italijani.

Pri pretklih občinskih volitvah so neodvisneži zbrali okrog 30 tisoč glasov. Ker bo količnik za parlament znašal na Tržaškem verjetno od 33 do 35 tisoč, bi bilo torej zadostovalo, da Slovenci prispevajo še potrebno število volivcev, pa bi bil en poslanec prav gotovo izbran.

Pogajanja z neodvisneži

»Neodvisnežem smo stavili samo dva pogoja: na kandidatno listo naj pride na vidno mesto en Slovenec in nastop pri volitvah mora biti složen in enoten.

Z našo zahtevo so se v načelu strinjali vsi neodvisneži brez ozira na struje v njihovem gibanju. Dogovorjeno je bilo, naj se pri sedanjih poslanskih in bodočih senatnih volitvah vodi taka politika, da bosta v Rimu zastopani obe narodnosti: ena v poslanski zbornici, druga v senatu.

V tem pogledu je vladala med vsemi polna edinost. Težave so pa nastale, ko je bilo treba sestaviti enotno kandidatno listo, ker so izbruhnili spori med g. Karlom Tolloyjem in ostalimi italijanskimi neodvisneži.

Mi Slovenci smo se do poslednjega dne trudili, da jih pomirimo in rešimo skupno listo, toda nismo uspeli: g. Tolloy je složen nastop na žalost razbil.

Ko smo videli, da bodo neodvisneži postavili dve ločeni listi, smo se Slovenci umaknili.

Medtem so se bili slovenski komunisti in socialisti odločili, da glasujejo, kot je bilo predvidevati, za liste svojih strank. To je bilo zanje tem lažje, ker so bili Italijani v strankinih vodstvih pametni dovolj, da so postavili med kandidate tudi Slovence ter obenem objavili poseben program v zaščito slovenske manjšine.

Naš predlog odklonjen

»Ko so se bili slovenski marksisti opredelili, je nastalo vprašanje, kaj naj pa naredo tisti tisoči slovenskih volivcev, ki jim svetovno naziranje in vest ne dopuščata glasovati za marksistične liste. Mi smo, kot je javnosti znano, predlagali, naj se sestanejo

zastopniki nekomunističnih političnih skupin ter sporazumno sklenejo, kaj jim je v korist naroda treba ukreniti.

Naše vabilo je bilo odklonjeno! V Gorici je SDZ pozvala Slovence, naj 25. maja podpro kandidate izrazito protimanjšinske Ital. kršč. demokracije, stališče SDZ in Slov. kat. skupnosti v Trstu pa je bilo nekoliko drugačno, in sicer že zastran tega, ker bi se tu vsaka slovenska skupina, ki bi si upala odprto podpirati demokristjanske raznarodovalce našega ljudstva in potujčevalce naše rodne zemlje, moralno uničila.

Obe vodstvi sta namesto tega pozvali 15. maja svoje somišljenike, naj prihodnjo nedeljo »strnjeno in brez izjeme« glasujejo »za demokratične stranke« ter odrečejo svojo podporo tako skrajni desnici kot skrajni levici.

Toda da bi bila zmešnjava v glavah volivcev še večja, se je zgodilo tudi naslednje: v isti številki časnika, v kateri je izšel gornji proglas Slov. dem. zveze in Slov. kat. skupnosti v Trstu, berejo volivci na isti strani povsem drugačen nasvet, ki se glasi: »naše mnenje je tako, da je za skupni blagor tudi slovenskih ljudi na Tržaškem prav, če na volitvah dne 25. maja podprejo Kršč. demokracijo«.

Kakšnih navodil naj se torej slovenski volivci na Tržaškem držijo?

Vsakdo naj se ravna po svoji vesti

»Spričo tako težkih in zapletenih razmer, v katere je zabredla slovenska manjšina, ker ji Italija ni z zakonom zajamčila lastnega parlamentarnega zastopništva in ker je vsak državljani po postavi dolžan iti na volišče, sta vodstvi naših obeh skupin prišli do zaključka, da lahko dasta volivcem samo naslednje nasvete:

1. Vsak Slovenec naj 25. maja glasuje tako, kot mu narekuje vest, se pravi njegovo svetovno in socialno naziranje in njegovo narodno prepričanje.

2. Noben Slovenec ne sme pa, če ima le iskrico človeškega in narodnega ponosa v sebi, oddati glasu strankam, ki so našemu narodu sovražne.

Med te ne spadajo samo misovci, temveč tudi liberalci, radikali, monarhisti, republikanci in na kraju demokristjani, čeprav so uvrščeni med »demokratične stranke«.

Z drugačnimi nazori se naši dve skupini nikakor ne moreta strinjati!

Mi se brezpogojno in nepopustljivo držimo moralnega in političnega načela, da ne sme noben Slovenec sam podpirati strank, ki ponižujejo in žalijo naš jezik, potujčujejo našo rodno zemljo, nam ne dovoljujejo enakopravnosti niti v cerkvenem življenju ter delajo samo na to, kako bi Slovenci utonili v večinskem narodu.

Kako spoštuje tukajšnja Kršč. demokracija Slovence, je vsemu svetu z dejanji dokazala ravno med to volilno borbo: njen zastopnik v odboru za volilno premirje je zagrozil, da ne odgovarja za »posledice«, če bi se kdo drznil govoriti na trgu Unità v Trstu v slovenščini! Zanj torej ni bilo važno, da se na trgu dela komunistična propaganda, temveč je to, da se tam ne govori slovensko, ker bi to pomenilo izzivanje Italijanov.

Kako je po vsem tem še mogoče dovoliti ali celo svetovati Slovincem, naj podpro Kršč. demokracijo, je prava zagonetka.

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

Višek zasramovanja Slovencev

Že več kot teden dni ne govore v narodno zavednih slovenskih družinah naših krajev o drugem kot o generalnem vladnem komisarju Palamari in Kršč. demokraciji.

Povod za to je dalo volilno zborovanje, ki so ga bili sklicali za prejšnjo soboto komunisti na trgu Unità v Trstu, na katerem bi morala poleg poslanca Paiette nastopiti tudi kandidatinja Marija Bernetičeva. Ker bi ta morala Slovence govorniti v slovenščini, se je polastilo demokristjanov nepopisno ogorčenje.

Njihov zastopnik je kot dober katoličan začel protestirati in groziti, češ da predstavlja uporaba slovenščine izzivanje mesta in Italijanov. Demokristjanom so se seve priključili fašisti, bivši bojovníki, zloglasna Lega nazionale in druge protislovenske skupine.

Stališče, ki so ga zavzeli demokristjani, je bilo v ostrem nasprotju s katoliško moralno in naravnim pravom, po katerem se smejo Slovenci ravnati svobodno posluževati svojega jezika, kot se smejo svojega ostali narodi na svetu. Vsak kristjan namreč ve, da je Bog ustvaril in hotel slovenščino takisto kot italijanščino!

Ali je prišel nas sramotiti?

Razen tega je Slovencev zajamčena jezikovna enakopravnost po ustavi republike, po londonskem sporazumu in po listini Združenih narodov o človeških pravicah, ki jo je uzakonila tudi Italija.

Protest demokristjanov je bil torej uperjen obenem proti zakonom njihove države, ki jih je g. Palamara dolžan ščititi.

Toda kaj se je zgodilo? Namesto da bi Palamara pozval demokristjane in ostale šoviniste k spoštovanju zakonov, je kratkomalo uporabo slovenščine na trgu Unità prepovedal, češ da bi slovenska govornica bila za ši-

»ZVIJAJ IN LOMI SE!«

V škotskem mestu Dundeeju je nastopil Tomaž Steele, pevec in plesalec rock'n rolla, to je plesa »zvijaj in lomi se!«, za katerega se navdušuje zlasti mladi nežni spol.

Ko je 21-letni Tomaž odplesal, je vdrlo k njemu 300 oboževalk, ki so ga tako objemale, da se je onesvestil in so ga z zvinitimi udi merali odpeljati v bolnišnico.

VESELI BOBNAR

V Berlinu je postal znana osebnost neki bobnar, ki je po ulicah bobnal in prepeval za denar. Hodil je tudi preko meje v vzhodni del mesta, v Pankow, kjer je sedež komunistične vlade. Veselega berača so stražniki mirno puščali čez blok.

Ko so ga te dni pregledali, so pa našli v bobnu polno ur in dragocenega porcelana, ki ga je tihotapil. Bobnanja je sedaj konec.

MRLIČ V SMOKINGU

Ameriške obalne straže so našle v ledeni gori, ki so jo zavoljo varnejše plovbe razstrelili, truplo moškega v smokingu. Domnevajo, da gre za enega izmed 1500 potnikov na parniku Titanic, ki je l. 1912 trčila ob ledeno goro in se potopila.

roke plasti prebivalstva »izzivalna in žaljiva«.

Da si je zastopnik Italije drznil take besede podpisati, je nekaj nezaslišanega! Ali je prišel v Trst, da sramoti naš materni jezik ali pa, da tukaj vlada v soglasju z zakoni? Zaradi teh njegovih besed se danes zliva neštetim Slovencev žolč od jeze in moralnega ogorčenja.

Toda zelo se moti, kdor misli, da je Palamara s svojim odlokom ponižal Slovence. V resnici je ponižal le Italijo in Italijane pred kulturnim svetom.

S tem, da se je vdal pritisku demokristjanov, je obenem osramotil italijanski katolicizem in vladajočo stranko, za katero je sedaj vsakemu poštenemu Slovencev moralno naravnost nemogoče glasovati 25. maja.

Slovenca, ki bi kljub vsemu temu zanj glasovali, bi morali naši ljudje smatrati za nezavedneža ali za narodnega odpadnika.

V Franciji gre za usodo demokracije

Oči vsega sveta so te dni uprte v Francijo, preživljajočo najnevarnejšo krizo povojne dobe.

Poveljniki francoske vojske v Alžiriji, ki šteje danes 440 tisoč mož, so se nekako uprli vladi v Parizu. V sporazumu z ondodnimi nacionalističnimi francoskimi priseljenci so ustanovili po vseh krajih Odbore za javni blagor ter vzeli v svoje roke vso državno oblast. Obenem so postavili zahtevo, naj pride v Franciji sami na krmilo general De Gaulle, češ da je on edini še sposoben rešiti domovino. Izročje naj se mu izredna polnomočja, da naredi red.

Položaj se je silno zapletel, ker so z uporniki potegnili mnogi vojaški poveljniki v domovini in sam De Gaulle in ker so v Parizu skrajni nacionalisti začeli na ulicah demonstrirati ter nameravali zasesti parlament in razne vladne zgradbe. Javnost je imela vtis, da se pripravlja državni udar, to je vojaška diktatura, ki bi bila pomenila konec francoske demokracije.

Proglášeno izjemno stanje

Ta nevarnost je povzročila, da so se voditelji strank čez noč streznili. Dotlej je bilo, kot vemo, silno težko sestaviti življenja sposobno vlado. Socialist Pleven je ni mogel, ker niti njegova stranka ni marala stopiti vanjo, ampak le obljubila, da bo zanj od slučaja do slučaja glasovala. Zato se je umaknil. Na njegovo mesto je stopil krščanski demokrat Pflimlin. Temu se je po vojaškem uporu v Alžiriji posrečilo sestaviti vlado, ki je tako močna, (kot ni bila še nobena v povojnem času.

Iz strahu pred vojaško diktaturo so ga podprle vse mogoče stranke: predvčerajšnjim je zanj glasovalo 475 poslancev, proti le 100.

Parlament ga je najprej pooblastil, da proglasi izredno stanje in mobilizira vse orožnike na dopustu in v nokoju. Pomorske zveze med Francijo in Alžirijo so bile pretrgane, noben državljani ne sme zapustiti dežele brez oblastnega dovoljenja. Za časopisje je bila

TRETJI RUSKI SPUTNIK

Na vnebohod so v Sovjetski Rusiji izstrelili tretji sputnik. Novi umetni mesec tehta 1327 kg, od katerih odpade (kar 968 kg na znanstvene naprave, nameščene v notranjosti. Rusi ga imenujejo jekleni vesoljski laboratorij, ker so vanj položili ziftno močnejše naprave kot v prva dva sputnika. Na zemljo prihajajo podatki o pritisku in sestavi ozračja v gornjih plasteh, o električnih pojavih, ki nastajajo na notranji in zunanji površini sputnikovega šklepa, o jakosti kozmičnih žarkov itd.

Umetni mesec obkroži zemljo v 106 minutah in je dosegel višino 1880 km. Strokovnjaki pravijo, da bo krožil pol leta in da se ne bo vrnil na zemljo. V njem ni živega bitja.

VEČ KO 10 KG

Na letališču Ciampinu v Rimu so cariniki ustavili elegantnega potnika, ki je priletel iz Švice. V njegovih kovčkih so našli biserov in diamantov kot peska. Več ko za 10 kg jih je bilo. Zaklad izvira baje iz tatvin, ki jih ima na vesti mednarodna tolpa vlomilcev. Blago je bilo namenjeno v vzhodne dežele.

Uvedena cenzura. Vlada je razpustila razne desničarske organizacije in pozaprila na stolice oseb, osumljenih, da so pripravljale zaroto proti demokratični republiki, med njimi tudi nekaj generalov. Poveljnik glavnega stana, ki je bil naklonjen upornikom, je moral odstopiti.

Kaj zahteva De Gaulle

De Gaulle samega si pa vlada ni upala prijeti, zakaj mož, ki je organiziral oboroženi odpor proti Hitlerju in rešil čast Francije, je preveč priljubljen in spoštovan.

On sam je izjavil, da je pripravljen prevzeti vso oblast v državi, toda ne s silo, temveč le, če dobi za to izredna pooblastila.

Ker je pa očiten nasprotnik sedanje »strankarske vladavine« v Franciji, mu večina politikov ne zaupa. Boje se, da bi končno le odpravil demokracijo.

Na stran vlade so se takoj postavili krščanski, socialistični in komunistični delavski sindikati, za ohranitev demokratičnih ustanov se je zjavil pariški kardinal Feltin s katoliško duhovščino, toda vedeti je treba, da je dejanska sila konec koncev vendarle v — armadi.

Jedro vojske se nahaja v Alžiriji in Nemčiji. Zadostvovalo bi bilo, da general Salan pošlje nad Pariz nekaj tisoč padalcev, pa bi bila Pflimlinova vlada strmoglavljena.

Generali se tega sredstva niso poslužili, ker bi bili s tem izzvali težke neredne in morda meščansko vojno v domovini.

Vlada mora pa vsekakor zelo računati s poveljniki vojske. Zato je Pflimlin, ki je dobil od parlamenta polnomočje tudi za Alžirijo, potrdil generala Salana v oblasti, tako da sedaj gospodari v Afriki tudi v imenu pariške vlade.

Poteza se zdi precej tvegana, toda Pflimlin ni videl drugega izhoda. Edino na ta način upa, da se je mogoče še pomiriti z generali ter jih prepričati, da se vrnejo v zakonitost in ohranijo zvestobo demokratični republiki.

Po svetu

New York — Ameriško letalo na reakcijski pogon Starfighter je pred kratkim doseglo nov svetovni rekord. V eni uri je preletelo 2.272 km in s tem posekalo za 329 km dosedanjih višek, ki je znašal 1943 km na uro.

Ciper — Skupina političnih jetnikov v kaznilnici v Nikoziji je pred dnevi ostro protestirala, ker zdravniki niso hoteli odpeljati v bolnišnico enega izmed obolelih kaznjencev. Jetniki so začeli razbijati pohištvo ter ranili enega stražnika.

Dunaj — Učenci dunajskih obrtnih šol so zbrali v pomoč žrtvam otroške ohromelosti v Avstriji 100 tisoč šilingov ali 2 milijona 420 tisoč lir. Nakupili so jim invalidske vozičke in razne naprave za vežbanje mišic.

Jugoslavija — Devetnajstletni Radoslav Šimunović iz vasi Strejina v Dalmaciji zna na pamet nad 500 krajsih in daljših narodnih pesmi. Če bi mladenič hotel brez presledka izpeti ves svoj spored, bi potreboval 14 dni in noči.

Amerika — Edward Teller, profesor jedrske fizike in eden tvorcev ameriške vodikove bombe, je izjavil, da so dosednji poskusi z atomskim orožjem zmanjšali življenje ljudi na zemlji povprečno vsaj za en dan.

ZDA — Na svetu je bilo lani 315 milijonov radijskih sprejemnikov, od teh v Združenih državah 150 milijonov. Televizijskih sprejemnikov pa je bilo 56 milijonov, od teh v Ameriki 45 milijonov.

Nemčija — Bavarske Alpe so zadnje čase zahtevale 53 smrtnih žrtev. Reševalne skupine so v zadnjih 12 mesecih nudile prvo pomoč 2300 ranjenim ali izčrpanim planincem.

Amerika — Pri televizijski tekmi je 8-letni Charles Jefferson zaslužil 32 tisoč dolarjev ali 19 milijonov 840 tisoč lir. Fantek je med drugim vedel, da je Lhasa prestolnica Tibeta in Ulan Bator glavno mesto zunanje Mongolije.

Anglija — Kaznjenci v Veliki Britaniji so dobili pravico vzeti s seboj v celico koledar, da bi natančno zasledovali in vedeli, koliko časa morajo še odsedeti v ječi.

Jugoslavija — V Sunju blizu Sisaka so pričeli izdelovati jogurt v prahu. Izdelek se je tako dobro obnesel, da je Švedska sklenila naročiti prva novi jogurt.

NOVICE

JUŽNI TIROL

Avstrijski kancler Raab se nahaja v Združenih državah, kjer bo ostal nekaj tednov. V New Yorku se je sestel z glavnim tajnikom Združenih narodov Hammarskjöldom. V nemškem časopisju beremo, da je z njim govoril med drugim tudi o položaju nemške manjšine na Južnem Tirolskem. Iz tega spet vidimo, kako važno je postalo to vprašanje v notranji in zunanji politiki Avstrije.

PREBIVALSTVO ITALIJE

Državni statistični zavod je objavil pregled o gibanju prebivalstva v Italiji med leti 1861 in 1955. L. 1861 je bilo v Italiji komaj 26 milijonov ljudi, l. 1955 pa že več ko 49 milijonov. Gostota prebivalstva je poskočila od 87 oseb na kvadratni km (kar na 163.

Pri tem je zanimivo, da rojstva stalno padajo in da umira čedalje manj mladih ljudi. Italija postaja, kot je bila nekoč Francija, polagoma deželna starev.

VOLIVCEM!

Vsak volivec naj ve, da je po obstoječih zakonih italijanski državljan obvezan iti 25. maja na volišče. Kdor ostane brez tehtnega vzroka doma, mu zapišejo črno piko v kazenski list. Na volišču glasuje za to ali ono listo, odda pa lahko tudi prazno glasovnico.

ZASKRBLJENO SVARILO

V angleškem visokem domu se je prejšnji teden oglašil po 7 letih k besedi svetovnoznani filozof Bertrand Russel. S tehtnimi besedami je svaril pred atomsko vojno. Če bo izbruhnila, je dejal, človeški rod ne bo ućakal XXI. stoletja.

DOBER CVENK

Novi srobrniki po 500 lir so že postali prava redkost in jih skoro ni več videti. Začeli so jih hraniti zlasti stari ljudje, češ da so mnogo bolj vredni kot bankovec, če pridejo hudi časi. Kovance uporabljajo tudi zlatarji, iščejo jih in preplačujejo pa zlasti tujei, ker jih jemljejo s seboj kot spominke iz Italije.

ZARADI DOGODKOV V FRANCIJI

Poveljstvo ameriških oboroženih sil v Evropi je prepovedalo svojim vojakom, da prebijejo dopust v Parizu. Zabranilo jim je tudi potovati skozi francosko prestolnico in okolico.

DOBER TEK!

Na Japonskem dela precejšnje kupčije in dobičke velika tovarna živil, znana po svojih konzervah posebne vrste. V škallah ohranja cvrte mravlje, pečene kobilice in neke posebne gosnice. Največ tega blaga izvažajo na Angleško.

VELIKO SOCIALNO ZLO

Pomanjkanje človeka dostojnih stanovanj je ena najhujših nadlog, ki muči mestno prebivalstvo našega časa. V Parizu, morda najlepšem velemestu Evrope, stoji n. pr. še danes nad 200 tisoč bajt in barak, kjer bivajo ljudje v nesnagi in mrazu. Če bi hotela občina preskrbeti vsakemu prebivalcu dostojno stanovanje in pri tem gradila hiše z isto hitrostjo kot danes, bi morala neprestano zidati do leta 2058. Nove gradnje ovirajo tudi navijači cen na zemljiščih, ki si upajo zahtevati v Parizu za 1 hektar stavbišča do 200 milijonov frankov. Stanovanjska stiska ne vlada torej samo v Rusiji, temveč tudi v zapadnih deželah.

PIJANE RIBE

V reki Adizi na Tirolskem so ljudje pred kratkim ujeli na stote najboljših postrvi. RIBE so se pustile loviti kar z golimi rokami. Pravi čudež! Naslednji dan se je kar drenjalo ribičev ob vodi, vendar živalim ni bilo več mogoče priti blizu. Preiskava je dognala, da se je tovarnik, naložen s 100 hl žganja, bil zvrnil v reko in postrvi so se tako opile, da niso vedele, kaj počenajajo. Ko so se streznile, je bilo lova konec.

V SPOMIN SREČKA KUMARJA

V nedeljo bodo Slovenci iz Brd slovesno počastili spomin svojega rojaka, glasbenika Srečka Kumarja. V Kojskem bo dopoldne slavnostna seja občinskega sveta, na pokopališču pri Sv. Križu, kjer je pokojnik pokopan, pa kratka spominska slavnost. Nato bodo odkrili spominsko ploščo na njegovi rojstni hiši ter spomenik na trgu. Spomenik je izdelal kipar prof. Boris Kalin.

Na Dobrovem bo popoldne kulturna, športna in zabavna prireditev. Pri vseh svečanstih bodo sodelovali mnogi zbori, med njimi Učiteljski pevski zbor Slovenije.

Dolina, maj 1958 — Ob dviganju mlaja

SKSZ in SNS slovenskim volivcem

(Nadaljevanje s 1. strani)

Slovenski katoličani

Za koga naj pa veren slovenski katoličan glasuje? Na to odgovarjamo:

3. Na tržaškem lahko odda glas Fronti za neodvisnost, ki ima med kandidati izrazitega katoličana — kakor bo na Goriškem končno mogel podpreti listo MARP, za katero bodo glasovali številni katoličani, duhovniki in laiki, v Furlaniji. V skrajnem primeru pa lahko odda prazno glasovnico.

Za nobeno ceno pa ne smejo Slovenci podpirati svojih narodnih sovražnikov, ker bi s tem le dokazali, da so nezrelo ljudstvo, ki ni vredno, da ga kdorkoli spoštuje. »Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujčevi peti!«

Gre za narodne in moralne vrednote, ki so bile Slovencem vedno svete.«

Dopisi v Tržaškem

NABREŽINA

Zloglasni ukrep, s katerim je generalni vladni komisar Palamara prejšnji teden prepovedal volilno zborovanje na Velikem trgu v Trstu samo zato, ker bi moral biti na sporedu tudi slovenski govor, je v devinsko-nabrežinski občini imel velik odmev.

Ogorčenje prebivalstva je prišlo zlasti do izraza na izredni seji občinskega sveta, ki je bila v soboto. Spričo nedemokratskega in izrazito protislovenskega ukrepa dr. Palamara je župan g. Furlan smatral za svojo sveto dolžnost in pravico sklicati izredno sejo od ljudstva izvoljenih občinskih mož, da kočljivo zadevo preučijo ter o njej izrečejo svojo sodbo.

Gospod Furlan je v stvarnem in treznem govoru poudaril, da mu je žal, da mora občinski svet razpravljati o dogodku, ki se ni pripetil v naši občini in ki poleg tega ni povsem upravnega značaja. Toda ker je bilo z ukrepom generalnega komisarja grobo kršeno načelo enakopravnosti narodov, meni, da ima kot demokrat in zlasti še kot Slovenec pravico in dolžnost to dejanje najostreje obsoditi.

V imenu upravnega odbora je predlagal, naj svet sprejme posebno protestno resolucijo, ki naj se pošlje predsedniku republike, notranjemu ministru in generalnemu vladnemu komisarju. V resoluciji je rečeno, da je ukrep dr. Palamara v očitem nasprotju s 3. in 6. členom ustave. Člen 3 namreč določa, da so vsi državljani enakovredni in pred zakonom enaki, v 6. členu pa je zapisano, da republika s posebnimi predpisi varuje narodne manjšine. Občinski svet nadalje ugotavlja, da je Palamarova prepoved v navzkrižju z volilnim zakonom in da postavlja takajšnje Slovence na stopnjo drugorazrednih državljanov.

Ko je župan prečital resolucijo, je italijanski svetovalec Sguerzi prebral izjavo, v kateri je ostro napadal komuniste, češ da so na trgu Unità hoteli govoriti slovenski samo zato, da bi Slovence pridobili za svojo listo.

Po dolgi razpravi, v katero so posegli svetovalec Vižintin, Oliva, Markovič in Legiša, je bila resolucija upravnega odbora sprejeta z ogromno večino glasov. Proti je glasoval samo svetovalec Sguerzi, ki je po seji dejal, da so mu izjavo sestavili drugače, on pa da misli drugače. Zanimivo je, da je za resolucijo odbora glasoval svetovalec Cimador, ki je bil izvoljen na isti listi kot Sguerzi, en italijanski svetovalec pa je pred sejo izjavil, da se seje sicer ne more udeležiti, vendar se povsem strinja z resolucijo odbora.

Zaradi tega se še danes mnogi sprašujejo: v čigavem imenu je govoril Sguerzi, če se nista od 4 italijanskih svetovalcev kar dva strinjala z njegovimi izjavami?

KONKONEL

V tordk je bilo pri nas volilno zborovanje, na katerem je pred precejšnjo množico govoril neodvisni slovenski kandidat na socialistični listi dr. Stane Bidovec. Prav je, da o njegovem govoru nekoliko obširneje poročamo, ker se nam zdi, da je izmed vseh volilnih agitatorjev, ki smo jih pri nas doslej slišali, še najbolj stvarno razčlenil gospodarski, politični in narodnostni položaj tržaških Slovencev.

Najprej je kratko orisal splošno gospodarsko stanje Trsta od prihoda Italije do današnjih dni. Zatem je orisal položaj kmetijstva. Ugotovil je, da je dr. Palamara raztegnil na naše ozemlje vse zakone, ki nalagajo dolžnosti (zvišani davki, vojaška obveznost itd.), ni pa uvedel zakonov, ki nudijo tudi ugodnosti. Tako ni uvedel zakona o hribovitih krajih, kjer kmetje plačujejo znatno nižje davke, dobivajo podpore za nakup semen, živine, strojev, gnojil ter dolgoročno posojila za zgradnjo ali preureditev gospodarskih poslopij. Prav tako ni še v veljavi zakon o kmečkih bolniških blagajnah, ki ga v Italiji imajo že od l. 1955. Slovenski kmetje nimajo nobenega zastopnika niti v Kmetijskem konzorciju niti v Trgovinski in kmetijski zbornici.

Vsi Slovenci brez ozira na poklic pa so hudo prizadeti, ker vse do danes ni bilo v Uradnem listu objavljeno besedilo londonskega sporazuma, v katerem so zaščitene naše narodnostne pravice. To ima za posledico, da ta pogodba ni postala obvezen zakon za vsa oblastva. Zaradi tega ni doslej urejeno vprašanje slovenskega šolstva, učitelji in profesorji prejemaajo začetniške plače in nimajo pravice do pokojnine. Ne duha ne sluha ni o slovenskem jeziku na sodnih in v uradih, zadnje dni pa smo celo doživeli sramoto, da so oblastva začela prepovedovati slovensko besedo na mestnih trgih. Naše kulturne ustanove ne dobivajo nobene državne podpore, kakršno prejemaajo slične italijanske organizacije.

Dr. Bidovec je nato ugotovil, da je za te krivice odgovorna Kršč. demokracija, ker ima tako v Rimu kot v Trstu odločilno besedo. Zato je pozval volivce, naj ji v nedeljo odrečejo vsak glas.

O socialistični stranki je dejal, da zahteva za Slovence enakopravnost na političnem, gospodarskem in tudi verskem področju. Stranka se obenem poteguje, je dejal, da se čimprej pravično uredi vprašanje našega šolstva in da se z zakonom zaščitijo ostale manjšinske pravice.

REPENTABOR

V volilnem seznamu naše občine je vpisanih 406 volivcev, in sicer 207 moških in 199 žensk. V občini je samo eno volišče, ki je nameščeno v osnovni šoli na Colu.

Volilna komisija je za skrutinatorje imenovala naslednje osebe: Guštin Mihael, Škabar Josip, Škabar Rudolf, Guštin Josip in Škabar Albina.

SV. KRIŽ

Okrog 26 posestnikov iz Sv. Križa še vedno čaka, da jim oblastva poravnajo škodo, ki so jo pretrpeli na zemljiščih pod obalno cesto Miramar - Sosljan. Posestniki so že zdavnaj prijavili škodo, toda o denarju ni ne duha ne sluha. Nekateri pravijo, da odlašajo z izplačilom odškodnine, ker je podjetje Giuliani, ki je cesto širilo, šlo na boben.

Upamo, da bodo oblastva to zadevo skrbno proučila ter poskrbela, da se škoda našim posestnikom čimprej pravično poravnava.

DOLINA

Kmetovalci iz Brega smo te dni precej skrbli za letošnjo letino. Že nekaj dni namreč razsaja precejšnja burja, ki povzroča sušo in lomladike na trtah in ostalih

sadnih drevesih. Nič kaj preveč dobro ne kaže niti košnja. Zdi se, da bo letos precej manj žita kot lani. Če ne pride pravočasno kaj dežja, bo kmetovalcem trda predla.

V soboto se je na eni izmed tržaških ulic hudo ponesrečil 21-letni domačin Božo Štrajn. Mladenič se je na motornem vozilu peljal v mesto in se zaletel v avto, ki je prišel iz nasprotni smeri ter nenadno zavil na levo. Štrajna so odpeljali v bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili močan udarec na glavi. Vsi vaščani mu želimo, da čimprej popolnoma okreva.

ZA KMETOVALCE

Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov obveščata člane, da je Zbornica za trgovino, industrijo in kmetijstvo razpisala nagradni natečaj za delavce raznih strok. Na natečaju bodo razdelili 50 kolajn in enako število diplom delavcem, ki več let delajo v isti stroki.

Ker bodo nagrajene tudi osebe ali družine, ki so več kot 50 let zaposlene v isti gospodarski panogi, pozivamo vse kmetovalce, katerih družina se že nad 50 let bavi samo s kmetijstvom, naj se udeleže natečaja.

Prošnjo, ki jo napišete na navadnem papirju, je treba oddati v uradih Trgovinske zbornice v Trstu, P.zza Della Borsa 14, in sicer do 31. maja. Prošnjo je treba nadalje priložiti rojstni list, potrdilo o državljanstvu in kakršnokoli listino, iz katere izhaja, da se prosilec ali njegova družina že več kot 50 let bavi s kmetijstvom.

Natančnejša pojasnila dobite v naših uradih.

Kmečka zveza
Zveza malih posestnikov

KROZEK MLADIH IZOBRAZENECV - TRST

vabi na sestanek, ki bo v petek, 23. maja, ob 20.30 v ul. Commerciale 5/II. Na sporedu je predavanje dr. Engelberta Besednjaka:

NARODNOOBRAMBNE DOLŽNOSTI MLADEGA IZOBRAZENCA

Po predavanju razgovor o bližnjem izletu v zgornjo Soško dolino.

Iz filmskega sveta

»TIHI DON«

Med zelo uspele proizvode ruske kinematografije sodi film Tihi Don, ki so ga nedavno posneli po znamenitem romanu največjega sodobnega ruskega pisatelja Mihaila Solohova. Režijo so zaupali slavnemu režiserju Sergeju Gerasimovu, ki je napisal tudi scenarij. Film so posneli ob Donu in barvah. Nepristranski kritiki trdijo, da je Gerasimov dostojno prenesel na platno veličastno epopejo o življenju donskih Kozakov v letih 1914 do 1920. Moskovski filmski ustvarjalci so to pot imeli dokaj zahtevnejšo nalogo kot pred petindvajsetimi leti, ko so posneli nemi film. Sergej Gerasimov je ohranil v glavnih potezah vso zgodbo z najvažnejšimi prizori. Skoraj vsi dvogovori so vzeti iz romana in pri snemanju je sodeloval osebno sam pisatelj. Za film je režiser izbral 32 igralcev za glavne vloge, 107 za stranske in 10 tisoč statistik, po večini prebivalcev kozoških vasi. Razen tega je uporabil v prizorih, kjer nastopa konjenica, 1000 konj. Preden so igralci pričeli nastopati pred kamero, so se morali dolgočasno vaditi v jahanju.

V glavnih vlogah sodelujejo večinoma mlada, nova filmska imena razen znane Jeline Bistrickaje. Jelina, ki se je pred dvema letoma v filmu Nedokončani roman povzpela med prve sovjetske umetnike, igra v Tihem Donu vlogo Aksinje. Jelina je stara 24 let in je glavno vlogo dobila na posebnem natečaju.

Njen soigralec Peter Glebov nastopa v filmu prvič. Glebov je sicer odličan član moskovskega gledališča, vendar se niso zanj odločili samo zaradi izborne igre in zunanosti, temveč tudi zahtevnosti, ker je izredno spreten jahač. Prizore na konjih so zato lahko posneli brez dvojnika, kajti nihče ni mogel opraviti tega dela bolje kot Glebov sam. Kritika pravi, da je s svojo igro znal natančno ponazoriti vso žaloigro Grigorija Melchova, Kozaka, ki ga vojna vihra meče sem in tja in ki ne more najti prave opore niti v življenju niti v ljubezni.

Dopisi iz Goriške

VOLILNA PROPAGANDA

V nedeljo je bilo v Gorici in na podeželju veliko volilnih zborovanj. V mestu je bilo kar 5 shodov. Dopoldne so zborovali demokrati in socialni demokrati. Za vladno stranko je govoril njen podtajnik g. Rumor. Tudi ta demokratijski voditelj ni smatral za potrebno, da bi se v dolgem govoru vsaj z besedico dotaknil manjšinskega vprašanja. To je nov dokaz, da se današnji voditelji najmočnejše stranke v državi boje dati množicam in strankinim aktivistom jasne smerice, kako je treba reševati manjšinsko vprašanje.

Spričo takega zadržanja se mnogi Slovenci na Goriškem silno čudijo, kako je moglo vodstvo SDZ pozvati svoje pristaše, naj volijo Kršč. demokracijo. Značilno je pa, da niti eden izmed njihovih vodilnih ljudi ni imel poguma, da bi v mestu ali na deželi priredil kak volilni sestanek, na katerem bi branil in zagovarjal strankin sklep. To vsekakor ni moško za voditelje te slovenske politične skupine.

Za socialne demokrate so govorili poslanec Ceccherini, poslanska kandidata Bassi in dr. Zucalli ter kandidat za senat dr. Devetag.

Volilne shode so imeli še republikanci in radikali, avtonomisti MARP-a in fašisti. Za te sta govorila prof. Venuti, ki je kandidat za senat, in prof. Ughi iz Pazina. Oba sta med drugim napadla Kršč. demokracijo, češ da je sklenila volilni dogovor z »belimi Slovenci«.

ZASLUŽEN ODGOVOR

Predpreteklo soboto je odšlo na izlet v Jugoslavijo 900 srednješolskih dijakov iz Vidma. Skozi Gorico so se vozili v ličnih avtobusih, ki so jih okrasili z italijanskimi in jugoslovanskimi zastavami. Zaradi tega se je proti prirediteljem izleta in zlasti proti profesorjem, ki so dijake spremljali, surovo zagnal goriški občinski svetovalec in kandidat monarhistične stranke za parlament dr. Pedroni. Takoj po izletu je namreč poslal županu Bernardisu pismo, v katerem zahteva, naj sporoči prosvetnemu ministru, da so taki izleti nedopustni. Od ministra naj obenem zahteva, da pokliče na odgovornost profesorje, ki so se udeležili izleta. Ti naj bi namreč po njegovem mnenju zagrešili protinacionalno dejanje, ker so pet avtobusov okrasili tudi z jugoslovanskimi zastavami.

Približno enako pismo so županu poslali tudi misovski svetovalci.

Prireditelji izleta so na te napade priobčili v Messaggeru Venetu javno pismo, v katerem so ugotovili naslednje:

1. Jugoslovanske zastave na 5 avtobusih so bile razobešene v znak vljudnosti do države, ki nas je sprejela. To je povsem v skladu z najosnovnejšimi pravili vzgoje. Šola ni nikoli posegala v politiko in tudi nima namena tega delati.

2. Kritika, češ »da so profesorji popolnoma nesposobni za zaupana jim mesta«, se vzgojiteljev ne tiče, ker so jo izrekli ljudje, ki sta jim navezovanje stikov z drugimi narodi in mednarodno kulturno sodelovanje tuji. Ti ljudje so nasprotno prežeti z nesmiselno in nesodobno nacionalistično miselnostjo.

Naši izletniki so pa s svojim pohvalnim obnašanjem na tuji zemlji italijanstvu samo koristili.

3. Končno zlasti grdo zvenita neutemeljeni besedi »neobčutljivost in podložništvo«. Ti ne žalita samo dijakov in profesorjev, temveč vso italijansko šolo, ki se zelo trudi, da bi vzgojila mladino ne le v ljubezni do domačih stvari, temveč tudi v spoštovanju do drugih.

Upamo, da bo ta pošteni in pravilni glas vsaj enkrat poslušal tudi goriški župan.

IZ ŠTEVERJANA

Prejšnjo sredo je neka 60-letna žena prišla na naš poštni urad. Doma je bila iz Jazbin in je zaradi slabega vida hodila do urada nad dve uri. Ker je dospela le nekaj minut po enajsti, jo je poštni uradnik kar odlovil, češ da so uradne ure že pri kraju. Dejal ji je, naj počaka do 13. ure, ko se urad ponovno odpre.

Uradnikovo ravnanje je vse obsodbe vredno, ker se je uboga ženica zakasnila le nekaj minut, in sicer zaradi bolezni na očeh. Ali bi ga bilo konec, če bi za starejšo in bolno ženo žrtvoval nekaj minut, da bi ne zgubila celega dneva? Prav lepo mu priporočamo, naj ima do naših podeželskih ljudi, posebno še do starejših ženic, več obzira in naj bo z njimi bolj ustrežljiv. Upamo, da se takšni dogodki ne ponovijo več, ker homo drugače žal prisiljeni se proti njemu pritožiti na višje oblastvo.

IZ DOBERDOBA

Predpreteklo nedeljo so se mudili v Gradški predstavniki doberdobske občine Andrej Jarc, Viktor Vižintin in Miroslav Ferletič. Razgovarjali so se z zastopniki Vzhodno-furlanskega vodovoda (CAFO) in se v glavnem sporazumeli, da bo CAFO prevzel v svojo oskrbo vse vodovodno omrežje v Doberdobi, občina pa še nadalje obdrži v svoji oblasti in pod svojim nadzorstvom hišice ob doberdobskem jezeru, črpalke in vodovodne cevi do vodnega zbiralnika na Gradini.

Ministrstvo za javna dela je naši občini nakazalo 6 milijonov in pol, da uredi otroški vrtec v Doberdobi.

Z VRHA

Izvedenci italijanske televizije že nekaj dni preurejajo oddajnik na hribu Sv. Mihaela. Ugotovili so namreč, da tukajšnje televizijske predstave moti oddajnik jugoslovanske televizijske mreže na Nanosu. Da se motnje odstranijo, so naročili nove antene, ki jih v zadnjih dneh že nameščajo. Dela bodo verjetno zaključili že do konca maja.

IZ SOVODENJ

Naša občinska uprava je prejšnji teden obvestila davkoplačevalce o povišanju družinskega davka. Proti odmeri davka se lahko vsakdo pritoži na županstvo. Priziv moraš vložiti, preden poteče 30 dni, odkar si prejel uradno obvestilo o povišku.

Cesta iz Štandreža v Sovodnje je znova v zelo slabem stanju. Na njej je polno lukenj in je vsa prašna. Zato jo je treba pošteno popraviti in pridno škropiti. Tudi to dokazuje, da goriška mestna uprava zanemarja poti, ki vodijo v slovenske vasi.

V nedeljo so pri nas slovesno otvorili materinsko posvetovalnico. Slovesnosti so se med drugimi udeležili prefekt dr. Nitri, predsednik pokrajinskega sveta dr. Culot, domači župnik in župan Češcut.

Posvetovalnice se seveda najbolj vesele so-vojenjske matere, saj bodo odslej imele zdravniško pomoč doma in jim ne bo več treba tekati za vsako malenkost k zdravnikom v Gorico.

VELIKA SLOVESNOST V MIRNU

V nedeljo so na Mirenskem Gradu slovesno blagoslovili križev pot, ki ga je z veliko skrbnostjo naslikal Tone Kralj. Ker so ta dan obenem privedli lurdsko romanje, se je na Gradu že v dopoldanskih urah začela zbirati množica vernikov iz vse bližnje goriške okolice.

Ob 3. uri popoldne, ko so se pričele slovesnosti, so verniki do zadnjega kotička napolnili cerkev. V začetku je dornberški mešani zbor zapel kantato A. Mava Glejte les kriza!, nato je mirenski dekan ob asistenci številnih duhovnikov blagoslovil posamezne postaje križevega pota, medtem ko je ob vsaki postaji bilo kratko premišljevanje, ki ga je vodil solkanski dekan g. Simčič.

Po blagoslovu so z izbranimi pesmimi nastopili zbori iz goriške okolice. Sodelovali so zbori iz Mirna, Rupe, Bilj, Vrtojbe, Šempetra, Dornberga ter gradenski zbor. Najbolje se je odrezal dornberški, zlasti z Mavovim Večernim zvonom.

Posebno mogočen pa je bil nastop združenih pevskih zborov (približno 180 pevcev) pri večernicah. Slovesnosti so se zaključile z znano pesmijo Marija skoz življenje, ki jo je pela vsa cerkev.

Velikega romanja se je po mnenju očividcev udeležilo 3 tisoč ljudi. Zanimivo je, da so ta dan bili na Gradu kar 3 slovenski glasbeniki, in sicer dr. Kimovec, Alojzij May in Mirko Filej, katerih so se najbolj zveselili cerkveni pevci. Med številnimi duhovniki smo opazili tudi škofovskega delegata v Koru msgr. Albina Kjudra, Nedelja, 18. maja, bo ostala tisočerm primorskim množicam v trajnem spominu.

SMRT ZAVEDNE SLOVENKE

Prejšnji petek je v bolnici Brigata Pavia v Gorici umrla gospa Lutman Ana, roj. Može. Bilo ji je 47 let.

Pokojnica je bila zavedna slovenska žena. Kako so jo goriški Slovenci spoštovali, je pokazala velika udeležba pri pogrebu, ki je bil v soboto popoldne. Pogrebni cerkveni obred je bil v stolnici. Opravil ga je ob spremstvu dveh duhovnikov msgr. Srečko Gregorec. K večnemu počitku so jo položili na mestnem pokopališču.

Plemeniti pokojnici naj sveti večna luč. Užalosteni družini izrekamo iskreno in globoko sožalje.

Sožalju se pridružeje tudi uredništvo Novoga lista.

SPREJEMNI IZPITI

Ravnateljstvo nižje srednje šole v Gorici javlja, da se sprejemni izpiti pričnejo v soboto, 28. junija, ob 9. uri v šolskih prostorih v ul. Randaccio.

K izpitom bo pripuščeno, kdor bo do 10. junija vložil na ravnateljstvu šole prošnjo na kolkovanem papirju za 100 lir. Prošnji je treba priložiti rojstni list na kolkovanem papirju, potrdilo o cepljenju proti kozam na prostem papirju, potrdilo o vplačani izpitni pristojbini (150 lir) ter program predelane snovi iz slovenščine.

Za natančnejša pojasnila je tajništvo šole na razpolago vsak delavnik od 10. do 12. ure.

Beneška Slovenija

VIDEM

Dne 8. maja se je na sodišču v Vidmu zaključila razprava proti časniki Arturu Manzanu, ki ga je to pot postavila na zatožno klop odgovorna urednica furlanskega lista Patrie dal Friul gospa Del Fabbro. Zdi se nam, da Manzana ni treba podrobneje predstavljati našim bralcem, ker ga dobro poznajo bodisi kot pisca strupenih protislovenskih člankov, še bolj pa kot javno priznanega obrekovalca šentlenartskega župnika g. Angela Kračina.

Tudi zadnja razprava je tesno povezana s tisto, ki jo je proti Manzanu vodil župnik g. Kračina. Da bi podkrepil trditve o protidržavnem delovanju g. Kračina, je obtoženec tedaj navedel skrb, s katero je gospa Del Fabbro spremljala razpravo. Izjavil je obenem, da gospa noče odcepiti od Italije samo nadiških dolin, temveč tudi vso Furlanijo.

Zaradi te izjave je gospa Del Fabbro vložila tožbo proti Manzanu in jo — zgubila. Državni tožilec je govoril v prid obtoženca, češ da ima ta »po 441. in 443. členu kazenskega postopnika pravico, da se med razpravo poslužuje kateregakoli obrambnega sredstva«. Zaradi tega je predlagal, naj se Manzano oprostí. Sodišče je njegov predlog sprejelo.

Razsodba je po našem zelo čudna. Sprašujemo se, kako so mogli sodniki Manzana za iste obtožbe enkrat kaznovati, drugič pa oprostiti!

IZ TIPANE

V Gazzettinu smo brali zelo zanimive in pomembne podatke o rojstvih iz leta 1957 v občini Tipana. V tej občini, ki šteje nad 3000 duš, je lani bilo samo 13 rojstev, umrlo pa je 34 oseb. Če pomislimo, da je bilo na primer leta 1901 v Tipani 126 rojstev, so zgornje številke zares žalostne.

Prebivalce iz Platišč je razveselila vest, da je minister za javna dela Gui nakazal 1 milijon 371 tisoč lir za popravo ceste od vasi do mosta na Nadiži. Ta pot veže Platišče z Breginjem, a je bila skoraj popolnoma neuporabna, ker je ni že od predvojnega časa nihče popravljal. Ne moremo pa razumeti, zakaj se nihče ne pobriga, da se cesta podaljša tudi do Prosnida, ki je od nje oddaljen komaj nekaj streljajev. Vas je popolnoma odrezana od sveta. Do Tipane, kjer je občinski urad, je tri ure peš hoje. Če potrebujejo v Prosnidu zdravnika, dospe do tja le čez Njeme in Ahten, in sicer po slabi cesti, ki je dolga 75 km. Zares je že skrajni čas, da se oblastva končno spomni in usmilijo tudi Prosnida, saj so razmere v tem obmejnem kotu kar obupne.

IZ SV. PETRA SLOVENOV

Naša občinska uprava je izdelala načrt, po katerem bodo nekatere vasi dobile javno telefonno govornico in bodo tako povezane s središčem občine. Za sedaj mislijo telefon namestiti v 5 vaseh. Prvo govornico so te dni že otvorili v Azli.

ŽENSKI KOTIČEK

HRANA — ZDRAVJE — LEPOTA

Ali imate suho polt? Tu pomagajo vitamini A in C ter vitamini skupine B. Vitamin A je v ribjem olju, surovem maslu, mleku, listnati povtrnini, petršilju in siru. Vitamini B so v kruhu, v vseh vrstah žitaric, v kvasu in telečjih jetrih. Vitamin C najdemo v limoni, pomarančah in zelenjavi. Pijte dovolj vode, vendar ne med jedjo. **Ali ste nagnjeni k debelosti?** Izogibajte se jedi, ki so zelo hranljive, alkohola in tudi preslanih jedi. Jejite v glavnem pečeno meso, ribe, črn kruh in listnato povtrnino. Nikoli se ne lotite shujševalnih kur brez posvetovanja z zdravnikom. **Ali se vam lomijo nohti?** Jejite čimveč mlečne hrane, jajc, masla in sira. Ne pozabite jedi, ki vsebujejo mnogo vitaminov grupe B. **Ali imate slabe zobe?** Potrebno je, da greste vsaj dvakrat na leto k zobnemu zdravniku na pregled. Prirodna zdravila so: mleko in jedi, ki vsebujejo fosfor. Ne smete pa jesti preveč sladkarij. **Ali ste preveč mršavi?** Izogibajte se težko prebavljive hrane. Ne jejte preveč naenkrat, ampak večkrat po malem. Jejite smetano, med, orehe, kompote, krompir in sladkarije. Pijte sadne sokove. **Ali imate zelo mastno polt?** Jejite svežo solato in sveže sadje, zeleno korenje, kumare in zelje. Ne jejite slaščic, na masti pečene krompirja, hranljivih omak, začimb, kave in svinjine. Zjutraj popijte na tešče sladko limonado in obraz si umivajte s kumaričinim sokom. **Ali so vaši lasje redki in brez leska?** Pravilna prehrana in potrpežljivost sta v tem primeru najbolj na mestu. Jejite neolupljena jabolka, smokve, solato in zelje. Prehrano dopolnite z ustrezno masažo las.

DROBNI NASVETI

- Dobro je, če čevlje večkrat namažeš z mlekem. Če ti škripajo, namaži podplate z lanenim oljem.
- Črni čevlji bodo bolj bleščeči, če kremi dodaš nekaj kapljic črne kave.
- Zlato verižico daj v steklenico s toplo vodo ter ji primešaj nekaj nastrganega mila in malo apnenega praška. Steklenico močno stresí, nato vzemi ven verižico in jo splahni v čisti vodi.
- Bele svilene bluze bodo kot nove, če vodi, v kateri jih izpiráš, dodaš nekaj kapljic superoksida.
- Perilo bo belo kot sneg, če v vodo daš nekaj kolobarjev limone ali zmečkano jajčno lupino.
- Temne pege na obrazu lahko odstraniš, če se vsak večer umiješ z limoninim sokom.

33

V SONCU in senci

(Usoda Habsburžanov)

R. B.

Smrt vse poravná

Napetost med taščo in snaho na cesarskem dvoru ni popustila. Sofija se je neprestano bala, da bo Elizabetin vpliv na cesarja prekrenil tudi državno konservativno politiko. Vse dvorne dame, ki so količkaj prijazno občevali s cesarico, so se materi do dna zame-rile. Elizabeta je postajala od dne do dne bolj živčna ter se je spraševala, kako bo končala ta družinska napetost, kakšen vpliv bo imela na doraščajoče otroke, zlasti na cesarjeviča Rudolfa.

V maju leta 1872 se je Elizabeta zopet odpeljala v Meran, da si ozdravi bolne živce. Tam jo je dohitela novica, da je stara nadvojvodinja prav resno obolela. Elizabeta se je brž vrnila na Dunaj v strahu, da ne bi tašča pred njenim prihodom umrla. Kaj vse bi zopet klepetali v dvorskih kotih: da ona Elizabeti, nasprotnici še na smrtni postelji ne zna odpustiti; da je nalašč prišla prepoznó, in slično.

Cesarica pa si je srčno želela, da bi si pred smrtjo ona in moževa mati podali roke. Nekega večera jo je zdramil lakaj z novico, da Sofija umira. Vsa cesarska družina z dvorjani je bila zbrana okrog bolniške postelje. Španske obredne postave se še pred veličastjem smrti niso umaknile. Elizabeta je sedela pri umirajoči in ji gladila roko. Poslala je iz sobe vse brezpotrebne dvorja-

ne. Deset ur je brez jedi in spanja prebdela pri bolnici. Premišljevala je o zadnjih letih in si priznala, da tudi ona ni popolnoma brez krivde, ako se širi na dvoru tako strupeno ozračje. Ukazovalni značaj nadvojvodinje Sofije je trčil ob otožno, a odločno in nestalno dušo cesarice. Najbolj jo je pa bolelo, da je smela otroke samo roditi, meutem ko ji po dvornih predpisih ni bilo dovoljeno, da bi jih ona vzrejala in vzgajala. Zdelo se ji je, da ji tašča krade otroke in njih srca. Kako temna senca v sijaju cesarske krone!

Proti jutru je stopil v sobo cesar. V jutranji medlini se mu je zdel Elizabetin obraz prav tako pepelnato siv kakor obraz materalice, ki je morda pol ure prej tiho — umrla. Smrt je združila v pozabo tri tako bližnja, a obenem tako oddaljena bitja.

Elizabeto ni niti več prizadejalo, ko so po pogrebu njeni nasprotniki na dvoru šušljali: »Zgubili in pokopali smo našo cesarico«. Največ govoric je trosil o njej nadvojvoda Ludvik, potem jih je pa prenašal k njej, češ kaj »govore ljudje o tebi«. Cesarica je vedela, da jo sovraži in da jo hoče zbadati.

Mati svojih otrok

Po smrti tašče je Elizabeta dobila otroke bolj pod svojo oblast. V prvi vrsti je skušala po svoje vzgojiti princa Rudolfa, ki je

imel po njeni krvi Wittelsbachovo dvojno naravo. Zdaj ga je navdajala polna življenjska svežina, zdaj je zopet zapadel popolni potrtosti in brezbriznosti.

Vzgoja na dvoru je bila dokaj čudna in zgrešena. O vsakem članu cesarske hiše so menili, da je že po naravi izredno nadarjeno bitje. Zato so komaj štiriletnega fantka začeli poučevati v nemškem, francoskem, ogrskem in češkem jeziku. Deček je bil telesno šibek; zato je mati, sama navdušena za vsak šport, hotela, da se tudi telesno utrdi. Včasih je z njim že ob sedmih zjutraj pozimi telovadila v snegu v dvornem parku. Okrepil se ni, pač pa je kazal res izredno duševno razvitost. Vse je hotel znati in vedeti. Pri vsem pa je kazal precejšnjo živčnost.

Elizabeta je hotela tudi to pomanjkljivost odpraviti s svojevrstnim zdravljenjem. Ukazala je slugi, naj ponoči, ko otrok spi, stopi v sobo in parkrat ustrelí s pištolo. Deček naj bi se na tač čuden način privadil premagati strah. Seveda je dosegla prav nasproten uspeh.

Stara mati je potem Rudolfa vzela v svojo vzgojno šolo, ki je bila povsem drugačna. Moralni in verski nauki so si sledili po cele ure. Ob taki dvojni vzgoji se je mlademu prestolonasledniku vse zmedlo v glavi.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

POMEN SVOBODE TISKA

Te dni svet s pridržano sapo čaka, kaj se bo zgodilo v Franciji. Prognoze so težavne, a bojimo se, da bo padel francoski narod pod oblast generalov, ki so sami lutke v rokah histeričnih nacionalistov, da ne rečemo fašistov in sebičnih kapitalistov. Nismo še izgubili vsega upanja, da se bodo francoske demokratične množice, ki so v času okupacije vendar šle skozi odlično šolo, v poslednjem hipu le zavedle nevarnosti, ki preti njihovi svobodi in morda blaginji vse Evrope. Toda spričo neodločnosti in neke čudne, nam težko razumljive pripravljenosti sredinskih političnih krogov na nekak »kompromis« z upornimi generali se nam vzbujajo slabe slutnje.

Pravijo sicer, da ima vsak narod tako vlado, kakršno si zasluži. To je verjetno res in kakor po eni strani še nismo izgubili zaupanja in spoštovanja do francoskega naroda, tako po drugi nimamo namena opravičevati in zagovarjati francoske demokracije. Hočemo le opozoriti na nekatera dejstva, ki so po našem mnenju v veliki meri pripomogla k temu, kar se zdaj dogaja.

Ni še dolgo tega, kar smo na kulturni strani našega lista opozorili na zatiranje svobode tiska v Franciji, zagrešeno od vlade, ki je veljala za demokratično. V njej so bili celo tako imenovani levčarji. Kar po vrsti je plenila vlada francoske in tuje liste, ker so poročali resnico o dogodkih v Alžiriji in obsojali mučenja alžirskih domačinov po francoskem vojaštvu. Pustila je, da so v Alžiru in v drugih alžirskih mestih tako rekoč na tekočem traku obglavljali ljudi, ki so bili krivi samo tega, da so se uprli tuji oblasti v svoji domovini. Bili so namreč prepričani, da je njihov narod že zrel za svobodo in vračali okupatorju milo za drago. Pariška vlada je dopuščala, da so v Franciji zločinski elementi fizično napadali in pretepali poštene Francoze, ki so si upali pisati resnico o Alžiriji in med katerimi so bili tudi katoliški duhovniki. Nismo brali, da bi se bila vlada in njena policija resno zavzeli za to, da bi izsledili in kaznovali take nasilneže. Že takrat se nam je zdelo, da se bo stvar slabo končala za Francijo in danes kaže, da so bile te slutnje utemeljene.

Izkušnje so nas namreč naučile, da je svoboda vsakega naroda tesno povezana, lahko bi rekli istovetna s svobodo tiska. Kjer začnejo kratiti tiskovno svobodo, uvajati cenzuro in pleniti časopise, je

to znak, da se pripravlja zarota proti svobodi naroda. Tisti hip bi se morala vsa demokratična javnost odločno in enotno vzdigniti v obrambo tiskovne in s tem lastne svobode. V Franciji sicer ni manjkalo ljudi, ki so protestirali, toda na splošno je ostala javnost nekam mlačna in brezbrizna. Dala se je zapeljati od histeričnega nacionalizma, ki je gluh za opomine in trezno presojo. Take množice so pa morda zrele za diktaturo in potrebne iztreženja po novi, bridki izkušnji.

Zelimo, da bi se Francozi še prej iztrežili in da bi jim bila ta izkušnja prihranjena. Vsaj sedanje mu pokolenju bi moralo zadostovati, kar je doživelo v letih 1940-1945.

—*—

Premiera SNG

Slovensko narodno gledališče v Trstu je v soboto zvečer uprizorilo v dvorani na stadionu Prvega maja francosko komedijo Topaze Marcela Pagnola v prevodu prof. Ivana Šavlija. Režiral je mladi režiser Zarko Petan iz Ljubljane. Scenografijo je ustvaril arh. Mirko Lipužič, ples pa naštudiral Adrian Villes. Kostumi so bili delo Alenke Bartl-Serša. Vlogo profesorja Topazea je igral Joško Lukež, v drugih vlogah pa so nastopili Rado Nakrst, Stane Raztresen, Edvard Martinuzzi, Modest Sancin, Stane Starešinič, Just Košuta, Julij Guštin, Mira Sardočeva, Bogdana Bratuževa, Angelca Caharija kot gost in gojenci igralske ter baletne šole: Nerina Drasič, Dušan Jazbec in Marino Strajn. Vsi so prav dobro, nekateri odlično rešili svojo nalogo in tako premiera kot ponovitev v nedeljo popoldne sta pomenili nov uspeh našega gledališča.

Podrobnejšo oceno bomo prinesli prihodnjič.

»EVANGELIJ SV. TOMAZA«

V francoskem, angleškem in nemškem prevodu bo izšel Evangelij sv. Tomaža, ki ga že trinajst let pripravlja mednarodni odbor učenjakov. Leta 1945 so namreč odkrili v Abesiniji pergament s koptskim besedilom in grškim prevodom, v katerih so spoznali evangelije, ki jih je po vsej verjetnosti napisal sv. Tomaž. Tako bi torej imeli pet evangelijev.

Najdbo besedila smatrajo za eno največjih arheoloških odkritij vseh časov.

KULTURNE VESTI

* Na Kitajskem delajo poskuse s prvo televizijsko oddajno postajo. Zaenkrat oddaja ob četrkih in nedeljah po dve uri.

* Odlični italijanski pesnik Giuseppe Ungaretti je obhajal te dni sedemdesetletnico. Ob tej priložnosti mu je podelilo rojstno mesto njegovih staršev Lucca (sam je bil rojen v Aleksandriji v Egiptu) častno meščanstvo.

* Na letošnji razstavi Salon de Mai, ki jo prireja pariški Muzej moderne umetnosti, nastopa med slikarji Italije tudi goriški slikar Zoran Mušič (Musie). Na razstavi sodelujejo tuji umetniki, ki žive v Franciji.

* V Sarajevu so prejšnji teden zborovali jugoslovanski starinoslovci. Imeli so tudi svoj občni zbor.

* V knjižni zbirki Medusa, ki jo izdaja italijanska založba Mondadori, je izšla te dni 400. knjiga: Modrost gospe Wu, ki jo je spisala Nobelova nagrajena Pearl Buck. V zbirki, ustanovljeni pred 25 leti, izhajajo prevodi pripovednih del najboljših tujih sodobnih pisateljev. Ta zbirka je prva seznanila italijanske bralce s celo vrsto danes slavni pisateljev, n. pr. s Faulknerjem.

* Letošnje beneške Biennale se bo udeležilo 35 držav. Od teh jih ima 24 lasten paviljon.

* Prejšnji teden so odprli Florentinski glasbeni maj z Rossinijevo opero Ženska iz jezera. Sledila je Mozartova opera Beg iz Saraja.

* Milanska univerza bo priredila poletne tečaje za italijanski jezik in kulturo. Za udeležence iz tujine so določene štipendije po 40.000 in 30.000 lir. Začetek prvega tečaja bo 3. avgusta.

VOJAK SVEJK NA STADIONU V TRSTU

Spada že v tradicijo našega Slovenskega narodnega gledališča, da priredi v vročem letnem času kako predstavo na prostem. Letos bo uprizorilo na stadionu Prvega maja Haškovega »Dobrega vojaka Svejka« v lastni priredbi. Naše občinstvo, ki je rado dobre volje, bo Svejka gotovo z veseljem pozdravilo.

STOLETNICA

Znana italijanska založba Nicola Zanichelli, ki ima sedež v Bologni, bo obhajala letos stoletnico. To književno podjetje je v tesni zvezi z razvojem italijanske književne kulture ob koncu prejšnjega stoletja. Zanichelli je namreč izdal prve knjige Pascolija, Carduccijsa in D'Annunzija. Ob stoletnici bo izšla posebna knjiga, ki bo osvetlila kulturni doprinos te založbe.

V DACHAUSKIH BLOKIH

E. Z.

16 Pošebno žolčen je bil na Ljubljance. Ni našel dovolj krepkih besed, da bi označil njihovo omejenost in zakrknjenost v podpiranju Osvobodilne fronte. Pri tem mu je ušla izjava, ki se mi je posebno vtisnila v spomin. »V vsej Ljubljani ni za en vlak poštenih ljudi,« je skoro zavpil kot v bridkem razočaranju.

Končno se je spomnil, zakaj me je dal pripeljati predse.

»Skušal bom napraviti zate, kar bom mogel,« je rekel. »A povem ti, da veliko se ne bo dalo napraviti. Loh te ima preveč na piki.«

»A zakaj?«

»Pravi, da te pozna z univerze, tebe in tvojega brata. Hoče te izročiti Gestapu. Skušal bom doseči, da te bo poslal rajši v Dachau. To bo še najbolje. Tako boš vsaj izginil iz Ljubljane, kjer bi te drugače prej ali slej zadelo kaj hujšega.«

Zahvalil sem se mu. To bi se lahko zdelo paradokсно, vendar sem vedel, da je bil paradoks bolj navidezen. Dejansko je bila velika razlika v tem, ali me izroče Gestapu, ki bi me odpeljal v Begunje, kjer bi skoro gotovo prišel prej ali slej na vrsto, da me ustrelje kot talca, ali pa da me pošljejo naravnost v Dachau, kjer bom imel vendarle nekaj možnosti, da ostanem živ. Vedel sem, da misli resno in da bo skušal nekoliko omiliti mojo usodo, če že ne zaradi mene samega, pa zaradi posredovanja najinih skupnih prijateljev.

Najbrž v bistvu tudi ni bil slab človek in, kolikor sem ga poznal, mi je bilo težko verjeti, da zdaj fanatično veruje v ideologijo, za katero prej, posebno v gimnaziji, ni kazal kekega resnega zanimanja, kaj šele, da bi se bil zanjo navduševal. Nisem si mogel mi-

sliti drugega, kakor da se pač ni znal ubraniti skušnjave, da sprejme zapeljivo in praktično skoro neomejeno oblast nad ljudmi, ki se mu je ponudila, in izkoristi priložnost za maščevanje nad družbo. Morda je to utešilo in mu pregnalo manjvrednostni kompleks, vendar pa mu je ta oblast tudi vzela tisto, kar bi lahko imenovali nedolžnost duha, in ga napravila v ustvarjalnem pogledu neplodnega. Od takrat namreč ne piše več. Samo enkrat sem v povojnem času zasledil njegovo ime v nekem argentinskem listu, kjer je napisal spominski članek za nekim umrlim pisateljem. Njegov pripovedni talent pa je okrnul. Zares si je težko predstavljati, kako naj vzame pero v roke človek, ki je prisostvoval mučenjem in ki je morda tudi sam mučil. Kaj naj ima še povedati ljudem? Ali naj piše o svojih izkušnjah in občutkih, ki se jih zdaj, po iztreženju, gotovo sramuje? Ali pa naj piše o občutku krivde, ki ga teži, če že ne vedno, pa vsaj v tihih in samotnih urah? Gotovo je, da se ne more povrniti nazaj v stanje svoje nekdanje duhovne nedolžnosti in preprosto ter iskreno pisati o trpljenju ljudi okrog sebe, kakor je pisal nekaj. Mogoče bi rešil svoj talent le z notranjim prepodrom v sebi in s priznanjem krivde nad ljudmi, ki jih je dobil v roke, a tega mu njegov zakrknjeni ponos kajžarskega sina, ki se je vsem težavam navkljub prikopal nekam više, najbrž ne da.

Še danes se mnogokrat spomnim nanj in mi ga je žal kot človeka in pisatelja. Želim mu, da bi našel pogum, da prizna sam sebi svojo zмотo in krivdo ter doživi etično prerodenje.

Glede mene je držal svojo obljubo. Čez nekaj dni so me namreč z gospodom Klunom in še nekaterimi drugimi vred naložili na policijski avto in nas odpeljali v umobolnico ob Ljubljani, ki je bila tedaj preurejena v zapor. Na tistem sem si kar oddahnil.

(Dalje)

GOSPODARSTVO

ZAŠČITNA SREDSTVA IN ČLOVEK

Za zaščito rastlin uporabljamo napredni kmetovalec sredstva, ki so deloma za človeško zdravje popolnoma neškodljiva, deloma pa zelo škodljiva. Med zadnje spadajo skoraj vsi pripravki iz novejšega časa. Narava se namreč sama štiti. V njej se razvijajo novi rodovi, proti katerim ne učinkujejo več sredstva, ki so bila smrtonosna za prejšnje rodove. Zato so potrebni vedno hujši strupi, ki pa so nevarni tudi za človekovo zdravje. Poglejmo nekatere:

Arzenati

Arzenate, to je spojine na podlagi arzena, uporabljamo proti zmrzlikarju ali pedicu, to je gosenicam, ki grizejo listje, n. pr. na češnjah. Uporabljamo jih za uničevanje koloradskega hrošča ali krompirjevca. Z arzenati se borimo proti črvivosti sadja, predvsem hrušk in jabolk. V vinogradništvu uničujemo z njimi kiseljaka ali grozdnega črva itd. Z arzenom se človek lahko nehoti in nevede zastrupi. Ima namreč lastnost, da se postopno kopiči v človeškem telesu in ko je mera polna, začne slabiti kri, ker začnejo v njej izginjati rdeča krvna telesa. Arzen povzroča obenem vnetja v želodcu in črevesju, kvarno vpliva na živčevje in čestokrat povzroča splošen srbež in še druge neprijetnosti, ki so posledica zastrupljenja. Proti zastrupljenju imamo danes učinkovita zdravila, a popolno ozdravljenje je mogoče samo, če se odstrani vir zastrupljenja.

Živo srebro in ogljikov žveplenc

V mnogih pripravkih za zaščito kmetijske proizvodnje je tudi živo srebro. Znaki oziroma posledice zastrupljenja z živim srebrom so podobni tistim, ki nastanejo zaradi arzena. Poleg teh se često pojavlja omotica in izguba spomina, mnogokrat potemniijo dlesna, najbolj pa so občutljive obisti.

Ogljikov žveplenc (solfuro di carbonio) je bil do nedavnega edino sredstvo proti žitnemu molju in še danes mnogi kmetovalci sprušujejo po njem, čeprav je znan kot hud strup za človeka in čeprav imamo danes dovolj drugih enako učinkovitih, a za človeka manj nevarnih sredstev. Zastrupljenje z ogljikovim žveplecem se javlja z nespečnostjo, hudim glavobolom, vnetjem na mnogih delih telesa in hudo živčno razdraženostjo.

Baker — modra galica

Modra galica, ki vsebuje 25% bakra, je bila do nedavno edino sredstvo za zaščito trt pred peronosporo. Tudi modra galica je škodljiva človeškemu zdravju in kdor ne verjame, naj popije nekoliko vina, ki je bilo slučajno v posodi, katero smo prej uporabljali za škropilo na podlagi modre galice. Zastrupljenje se javlja predvsem v prebavnih motnjah, ki imajo za posledico splošno ošiblost. Nova sredstva kot »aspora«, ki jih uporabljamo v zadnjem času za zaščito trt pred peronosporo, so človeškemu zdravju mnogo manj škodljiva, proti peronospori pa bolj učinkovita.

Fosforovi esteri, aldrin in stotine drugih pripravkov za uničevanje škodljivcev v kmetijstvu so pa človeškemu zdravju še bolj škodljivi kot zgoraj navedene 3 skupine. Če

moramo svoj obraz in svojo kožo, predvsem pa dihanje, obvarovati že pred pripravki iz navedenih 3 skupin, se moramo še bolj čuvati pred temi. Ko jih uporabljamo, moramo nositi očala, pred nosom in ustni pa moramo imeti obešeno rutico ter paziti, da si tudi kože in obleke ne močimo. Najbolje je, da imamo za škropljenje posebno obleko. Po izvršenem delu je nujno potrebno, da se pošteno umijemo. Oprati pa ne smemo samo sebe, temveč tudi orodje, ki smo ga uporabljali.

Če pa opaziš na sebi kakšne znake zastrupljenja ali se po škropljenju slabo počutiš, se takoj obrni do zdravnika, ki ti bo predpisal posebna zdravila.

—*—

PROTI ČRVIVOSTI JABOLK IN HRUŠK

se moramo začeti boriti že sedaj, ker so se že pojavili prvi zavijači, to je metuljčki, ki odlagajo jajčka na zarojen plod. Drugi metuljčki se bodo razbubili šele pozneje, nekateri komaj okoli 20. junija. Iz tega vzroka pomni, da samo eno škropljenje ne pomaga, temveč moramo škropiti vsakih 10 dni vse do konca junija.

Škropimo z arzenati, a bolj priporočljiv je gesarol. Če rabimo svinčeni arzenat (arsenato di piombo), raztopimo 1 kg v 3 hl vode. Za škropilo z gesarolom 50 velja tole pravilo: Za 100 litrov škropila zadostuje 200 gramov prahu ali 1 kg na 500 litrov škropila: prah najprej polijemo z malo vo-

de in napravimo redek močnik, katerega pustimo pri miru 10 minut, nato primešamo ostalo vodo.

KRMA BO DRAGA!

Vse kaže, da bo krma letos draga, saj se je seno že zdaj podražilo. To imejte pred očmi pri nadaljnjem gospodarjenju s krmo!

ASPOR ALI MODRA GALICA?

Prodaja aspora se je v naših krajih letos skoraj podvojila, čeprav je modra galica mnogo cenejša kot lani, a se cena aspora ni znižala. Vendar je škropilo iz aspora še vedno cenejše kot tisto na osnovi modre galice. Poleg tega pa je škropilo z asporom mnogo lažje pripraviti in je skoraj izključeno, da bi se trte ožgale. Aspor je pa proti peronospori vsaj enako učinkovit kot modra galica.

HIBRIDNA KORUZA V ITALIJI

Pridelek koruze v Italiji je znašal:

leta	pridelek v mil. stotov	hek. donos v stotih
1948	22	18.1
1949	22	17.8
1950	19	15.5
1951	27	21.7
1952	24	18.8
1953	32	25.3
1954	30	23.2
1955	32	25.9
1956	34	27.1
1957	35	27.6

Te številke nam pravijo, da je bil v zadnjih 5 letih pridelek znatno višji in da se tudi hektarski donos stalno dviga. Vzrok temu je hibridna koruza, ki se vedno bolj širi. V Padski ravnini je danes več pokrajin, kjer uporabljajo skoraj le seme hibridne koruze.

Športni pregled

41. KOLESARSKA DIRKA PO ITALIJI

V nedeljo se je pričela 41. kolesarska dirka po Italiji. Udeležuje se je 15 moštev, od katerih vsako šteje 8 kolesarjev, ki bodo prevozili skupno 3.334 km, razvrščenih v 20 etapah. Letošnja proga je za 400 km krajša od lanske, toda prireditelji so vanjo vnesli precej pomembnih novosti, ki bodo brez dvoma prispevale, da bo dirka slikovita in zanimiva. Tako so povečali število vzponov, med katerimi se odlikujejo Pordoi (2239 m), Gardena (2121 m) in Campolongo (1875 m), odredili so več letečih ciljev in kar tri etape na kronometer. Dirkačem bodo skupno razdelili 40 milijonov lir nagrad.

Če bežno premostimo kolesarska društva, opazimo, da so si precej enakovredna. Ne glede na to strokovnjaki sodijo, da imata največ možnosti za zmago Italijan Baldini in Francoz Bobet. Tema dvema lahko prekrizajo račune Nencini, Gaul, Gemiani, Coppi, Defilippis in Fornara. Na dirki se bodo brez dvoma odlikovali še Galeaz, Albani, Bahamontes, Ciampi, Brankart, Ammaert, Fallarini, Sabbadin, Astrua, Poblet, De Bruynne in Derycke.

SPORT PO SVETU

Avtomobilizem — V drugi dirki za svetovno prvenstvo vozačev, ki je bila v Montecarlu, je zmagal domačin Trintignant na vozilu Cooper. Na prvem mestu lestvice pa je Italijan Musso, ki je nabral 12 točk.

Tenis — V nedeljo so se končale izločevalne tekme evropske cone za Davisov pokal. Doseženi so bili naslednji izidi: Italija - Indija 3:2, Francija - Čile 4:1, Belgija - Nemčija 3:2, Poljska - Švica 4:1, Danska - CSR 3:2 in Mehika - Finska 5:0.

Kolesarstvo — V četrtek se je zaključila velika kolesarska dirka po Španiji. Zmagal je Francoz Stabinski, na drugem mestu pa je Italijan Fornara. Od moštev je zmagala Belgija, gorsko nagrado pa je dobil Spanec Bahamontes.

Nizozemec Damen in ekipa Sovjetske zveze sta zmagala na mednarodni kolesarski dirki diletantov Varšava - Berlin - Praga.

Rugby — Z zmago nad Milanom (18:8) v povratni tekmi finalnega dvoboja je ekipa Fiamme d'oro iz Padove osvojila italijansko državno prvenstvo.

Nogomet — Milan je v povratnem srečanju finalne tekme za pokal evropskih prvakov porazil angleškega prvaka Manchester United z izidom 4:0. V prvi tekmi so zmagali Angleži z izidom 2:1. Finalni dvoboj med Milanom in Real Madridom bo v Bruslju.

Prejšnji teden je bilo več zanimivih nogometnih srečanj. Anglija je zaigrala neodločeno (1:1) v Moskvi, Brazilija je dvakrat premagala Bolgarijo (4:0 in 3:1), Avstrija pa je porazila Irsko 3:1.

Košarka — V Lodzu je končalo tekmovanje za evropsko prvenstvo ženskih ekip. Na prvo mesto se je nepričakovano uvrstila Bolgarija, ki je premagala tako SZ (54:51) kot CSR (55:44). Tudi Jugoslavija se je častno izkazala. Končna lestvica je naslednja: 1. Bolgarija, 2. SZ, 3. CSR, 4. Jugoslavija, 5. Poljska, 6. Francija, 7. Madžarska, 8. Nizozemska, 9. Nemčija in 10. Avstrija.

Prejšnji teden so se končale tudi tekme za italijansko državno prvenstvo moških. Zmagal je Simmenthal iz Milana pred Virtusom iz Bologne. Najboljši strelci so bili: Vlastelica (Oransoda Cantù) 479, Alesini (Virtus) 423 in De Carli (Roma) 418. Končna lestvica je naslednja: 1. Simmenthal Milano 43, 2. Virtus Bologna 41, 3. Santipasta Bologna 36, Ignis Varese 34, 5. Motomorini Bologna 34, 6. Oransoda Cantù 34, 7. Benelli Pesaro 32, 8. Stock Trieste 30, 9. Stella Azzurra Roma 30, 10. Pavia 28, 11. Livorno 28 in 12. Roma 26. V nedeljo je Pavia premagala ekipo Livorno (42:36) in tako ostala v prvi ligi. Izpadla sta Livorno in Roma, v A ligo pa sta prišla Reyer Venezia in Lazio iz Rima.

Sah — Jugoslavija bo od 22. do 28. junija igrala v Zagrebu z izbrano ekipo Sovjetske zveze. Jugoslavijo bodo zastopali naslednji igralci: Bertok, Gliorić, Djurašević, Ivkov, Matanović, Matulović, Milić, Nedeljković, Rabar in Trifunović. Na študentovski olimpiadi, ki bo od 5. do 20. julija v Varni, bodo igrali: Ivkov, Djurašević, Bertok, Rakić, Vukčević in Čirić.

10

Za
naše
namišle
Trubadurji

Rumena kača - vladar sveta

33

E. Wallace . R. B.

»Gospodar, ti poznaš angleško postavo proti tujcem... Gorje, kogar ujamejo! Jaz poznam te ječe, ne bi jih hotel zopet doživeti. Če me zgrabijo, me tudi pošljejo nazaj na Kitajsko. Tuhun v Lanchowu se je pa zaklel, da bo izpostavil mojo glavo v košu pred mestnimi vrati...«

»Kina je velika; ni potreba, da padeš prav njemu v roke,« je spustil Fing-Ho oblak dima pod strop. »Ko se bodo zadeve uredile, ne bom pozabil prijateljev. S suhim zlatom vas bom plačal.«

Toda mali mož se ni dal prepričati z upom na bodoče zaklade, preveč mu je še tičal v kosteh strah pred angleškimi ječami. »Ti imaš obenem belko za ženo,« je nadaljeval Fing-Ho, »kar še bolj poenostavlja vso stvar.«

Li-Fu je odprl male, zlobne oči: »Zakaj, o gospodar, si izbral prav mene? Saj imaš trumo drugih sužnjev.«

Fing-Ho se je nevoljen popravil v mehkih blazinah.

»Gospodar daje ukaze in sluga mora slepo ubogati, stoji zapisano v postavi Konfucija. Če jaz porečem: Li-Fu me je izdal, si končan — saj me razumeš?«

Li-Fu se je preplašen oziral. Brez dvoma je ponudba zanj ugodna, saj bi v enem dnevu zaslužil več kakor v desetih letih s tihotapstvom kokaine. Tudi žena bi mu pomagala, ki je odprla modno trgovino.

»Plačilo vnaprej, se razume?« je vprašal in pogledal strašnega gospodarja od spodaj navzgor.

Sledilo je kratko, burno pogajanje med obema. Nato je možiček z mnogimi pokloni do tal ritenski šel proti izhodu.

Kmalu za njim je vstopil nekdo, ki ni bil vajen čakati pred vrati — Spedwell.

»Tako torej, sta se pogodila?« je vprašal z ošabnim glasom. Fing-Ho ga je dolgo opazoval skozi priprte veke.

»Seveda, kdo naj pa dvomi?«

»In vi menite, da se more deklica ujeti kot kalin na limanice?« je rekel bivši častnik in si prižgal cigaro. »Pazite se, Fing-Ho! Lynne je že obvestil policijo in...«

»Policija?...« se je nasmehnil Fing-Ho.

»Se ni kaj norčevati. Sem jo imel ves dan za petami...«

TEDENSKI KOLEDARČEK

25. maja, **nedelja**: Binkošti
 26. maja, **ponedeljek**: Binkoštni poned., Filip
 27. maja, **torek**: Magdalena, Alenka
 28. maja, **sreda**: Avguštin
 29. maja, **četrtak**: Maksim, Marija Magdalena
 30. maja, **petek**: Ivana, Ferdinand
 31. maja, **sobota**: Angela, Marija

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 21. maja si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	622—626 lir
avstrijski šiling	23,75—24,25 lir
100 dinarjev	82—84 lir
100 francoskih frankov	130—133 lir
funt šterling	1700—1760 lir
nemško marko	147—149 lir
pesos	15—16 lir
švicarski frank	144—146 lir
zlato	710—712 lir
napoleon	4700—4850 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 25. maja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 16.00 Slovenski zbori; 17.00 Molière: »Don Juan«. Igrajo člani SNG; 21.30 Narava poje v pesmi: 3. »Pomladni veter«; 22.35 Orkester Len Mercer.

Ponedeljek, 26. maja, ob: 11.30 Predavanje: »Najmodernejša evropska tovarna čevljev«; 18.00 Naša diskoteka; 19.00 Ženski vokalni tercet »Metuljček«; 20.30 Amilcare Ponchielli: »Gioconda«, opera v 4 dej.

Torek, 27. maja, ob: 18.00 Hindemith: Simfonija serena; 18.30 Radijski tednik za najmlajše; 19.00 Čajkovskega samospeve poje sopranistka Sonja Ivančič-Bleiweiss; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Obletnica tedna: »Girolamo Savonarola — 460-letnica smrti«; 22.00 Novela: Heinrich Daniel Zschokke: »Akimski kralj«.

Sreda, 28. maja, ob: 18.00 Schubert: Kvintet v A-duru za klavir in godala, op. 114; 18.55 Ženski vokalni kvartet »Večernica«; 19.15 Sola in vzgoja; prof. Ivan Theuerschuh: »Več poštenja do samega sebe«; 21.00 Enrico Bassano: »Uporni pelikan«, komedija v 2 dej. Igrajo člani RO; 22.40 Schumann: Koncert v a-molu za klavir in orkester, op. 54.

Četrtek, 29. maja, ob: 18.00 Glazunoff: Koncert v a-molu za violino in orkester, op. 82; 18.30 Širimov obzorja: Tehnika ustvarja nov svet: 1. »Zrak, neizčrpna zakladnica surovin«; 19.00 Koncert sopranistke Zlate Gašperšičeve, pri klavirju Danilo Svava; 20.30 Od melodije do melodije; 21.00 Alpske legende: 2. »V kraljestvu Bernine«; 22.00 Ruska miselnost in Zahod: 1. »Rusija in Evropa v zamisli Petra Kadajeva«; 22.20 Bach: Suita št. 2 v h-molu za flavto in godala, Mozart: Koncert v G-duru za flavto in orkester. Igra orkester tržaške filharmonije.

Petek, 30. maja, ob: 18.55 Franck: Preludij, koral in fuga; 18.55 Jugoslovanski samospevi; 19.15 Utrinki iz znanosti in tehnike; 20.30 Slovenski otket; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Dante Alighieri: Božanska komedija: Pekel, 16. spev (V prevodu dr. A. Gradnika, razlaga dr. Janko Jež); 22.30 Šotakovič: Klavirski koncert op. 35.

Sobota, 31. maja, ob: 13.30 Lahke priljubljene melodije; 15.00 Operne arije in dueti; 17.00 Slovenske instrumentalne zasedbe; 18.00 Oddaja za najmlajše: Gustav Šilih: Nekoč je bilo jezero: dramatis.; Antonija Turk: 5. del. »Kako naj ti pomagam, Zalesje?« Igrajo člani RO; 19.15 Sestanek s poslušalkami. 20.45 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Théodor de Baviulle: »Nerina in njene zvijače«. Enodejanka. Igrajo člani RO.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 448: Katere so značilnosti pristne perzijske preproge, tako da bi jo tudi nevešč kupec lahko spoznal?

Odgovor: Zelo redke so osebe, ki bi znale ločiti pristno perzijsko preprogo od kake druge, ki se tu imenuje »perzijska«, čeprav je bila izdelana na Dunaju ali v kakšni nemški tovarni, kjer jih ponarejajo že nad 100 let. Zato nima pomena, da bi navedli, kaj je značilno za perzijsko preprogo, in po čem jo ločimo od indijske, turkestanke (Buhara), kavkaške, turške (Smirna), afganistanske preproge itd. O perzijskih preprogah pravijo, da so najlepše na svetu. Med perzijskimi preprogami pa prednjačijo tiste iz Farahana v deželi Arak.

Vprašanje št. 449: Zakaj in kdaj pusti Olà na perilu modrikastobelega madeže?

Odgovor: Za pojasnila smo vprašali zastopnika podjetja Olà, ki nam je zatrdil, da modrikastobelega madeža nastanejo samo, če Olà mešamo z milom ali kakšno drugo snovjo. Komur se to dogaja, tudi

če Olà ne meša z milom, naj se obrne na dobavitelja, ki ima nalogo, da kupnino vrne.

Vprašanje št. 450: Postavila sem mali plinski kuhinjski štedilnik na drva oziroma premog. Čeprav sem kuhinjski podložila z deščico in papirjem, nastaja na jeklenih obročih in ploskvah štedilnika močna rja. Kako naj to preprečim?

Odgovor: Rja nastane zaradi toplote in vlage, ki v obliki pare uhaja iz kuhinjske posode. V tem primeru ne pomaga proti rji nobeno od sredstev, ki jih za štedilnike prodajajo v mirodilnicah (drogerijah). Mogoče bi pomagala debela azbestna plošča, ker je azbest zelo slab prevodnik toplote. A najbrž bi tudi v tem primeru para našla pot pod azbest.

Vprašanje št. 451: Zakaj je marelica, ki je lansko leto bajno cvetela, po odvetju izgubila vse cvetne dele in ni imela sadežev? Drevo je lepo razvito in še mlado.

Odgovor: Vzroka sta lahko dva, in sicer: možno je, da niso bili cveti oplodeni, ker v bližini ni čebcl in drugih mareličnih dreves. Je sploh že rodila? Drugi vzrok pa je lahko v samem razvoju drevesa: drevo premočno raste in sili v les in ne v sad. To lahko še pospešujemo, če mu gnojimo z gnojnic, hlevskim gnojem in dušičnatimi gnojili. Nasproten pojav nastane, če opustimo gnojenje z navedenimi gnojili in če gnojimo samo s fosforom, kalijem in apnom. Te snovi pospešujejo razvoj sadežev.

Iz Trsta**OBVESTILO REJCEM BIKCEV**

Kmetijsko nadzorništvo obvešča živinorejce, da bo posebna komisija prihodnji mesec pregledala bike in jih nato potrdila.

Živinorejce obenem opozarjamo, da se po zakonu ne smejo rediti nepotrjeni, nad 10 mesecev stari bik, če nisi medtem vložil prošnje za potrditev.

Lastniki bikov, ki bodo junija stari 10 mesecev, morajo, če hočejo bike rediti, do konca tega meseca napisati prošnjo na posebnem obrazcu, ki ga dobe na županstvih, ter jo poslati Komisiji za potrditev bikov pri Kmetijskem nadzorništvu v Trstu, ul. Ghega 6.

Enako prošnjo morajo predložiti tudi lastniki bikov, katerih potrditev poteče junija meseca.

Natančnejša navodila dobiš na sedežu komisije ali če telefoniraš na št. 23-927.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20

Telefon 29-477

»Vi?!«

»Da, jaz! Vam je nerodno, kaj? Deklica ima gotovo koga, ki jo varje. Leggat je pa vse izblebetal. Saj res, ste že kaj ukrenili zoper tistega tepca?«

»Pustimo to!« je zinil Kitajec in skomignil z rameni.

Spedwell je grizel cigaro in gledal skozi okno, kjer se je vedno bolj ožarjalo nebo.

»Scotland Yard je že na delu,« je zopet poudaril. »Lynne ne bo popustil.«

»Kar se tega tiče, bomo videli,« je Ping zavpil razdraženo. »Prekleta dežela! Na Kitajskem bi slo vse bolj gladko. Danes bi bil tam Clifford že brez glave... Toda tu z vsemi policisti in ovaduhli... Dekle me pa zanima...«

»Ivanke Bray?«

»Da... tako, dražestna je; prav ugaja mi. Oblečena v kitajsko svilo bi bila pravi biser. Kakšno maščevanje... ko bo Lynne zvedel, da sedim na prestolu nebeških sinov... in poleg mene ona, cela armada oboroženih pa okoli mene, da me bo branila pred njegovimi spletkami.«

Vstal je z blazin in si srečen mel roke.

Spedwell ga je gledal s strupenim pogledom.

»Kar izbijte si iz glave, Ping-Ho,« je dejal z rezkim glasom...

»Ivanke Bray se ne bo nihče dotaknil... še najmanj Vi!«

»Toda, dragi Spedwell, ali resno govorite? Kako ste smešni vi Evropejci, ker polagate toliko važnost na eno žensko. Kar držite si vašo Bray! Kaj naj počnem z njo? Vaše prijateljstvo mi je dosti bolj dragoceno.«

Onemu pa se obraz še ni razjasnil. Dobro se je zavedal, da bo nekega dne tudi to prijateljstvo minilo, ko ga Kitajec ne bo več potreboval.

»In kako stojte stvari... tam gori?« je vprašal Spedwell.

»Sijajno! Odločilna ura bo kmalu odbila. Armada Wei-pa-fuja prodira od Harbina dol; Chi-sa-lao se že utrjuje v okolici Pekinga... toda kolesa je treba mazati... vse je stvar denarja. Ah, če bi imel v rokah še tisto delnico, bi bil vladar sveta, prijatelj moj, štiri milijone funtov šterlingov, pa sem... vladar Kitajske!«

»Do kdaj?« se je režal major in si drgnil brado s sulho koščenoro roko.

»Oh... ko sem enkrat na oblasti, me ne preženejo več ne bogovi ne ljudje. Seveda, zbral bom okrog sebe samo take ljudi, ki bodo imeli korist od moje dolge vlade.«

Spedwell je z jezo in zaničevanjem gledal sina malega trgovca iz Siang-tana, ki je upal, da si bo z denarjem kupil presto! velike države. Države, katero so si slavne dinastije Ming in Mandžu priborile z mečem po stoletjih.

Za hrbtom zaslepljenca, ki je stal pri oknu, je posvetilo že prvo sonce v sobo.

XXVII.

Štefan Narth se ni vrnil tisto noč domov. Mabel je bila prvičkrat v življenju zaskrbljena — za očeta.

»Nikar ne povej očetu,« je prigovarjala sestri, »kaj se je sinoči zgodilo. Gospod Jože mi je povedal, da se mi ni treba nič bati, ker je bila pomota... zamenjali so me za Ivanke, pomisli!« Clifford Lynne je tisto jutro šel takoj na Scotland Yard. Dogodki prejšnje noči so ga zbegali. Skrb za Ivanke je bila vedno bolj moreča. Ko je zvedel, da so poslali oddelek policije za varstvo vile Northovih, se je malo oddahnil.

»Tudi za vas bi bilo potrebno varstvo, gospod Lynne,« je pripomnil nadzornik, ko mu je poročal o napadu z amoniakom.

(Dalje)